

הגמרא מספרת שרבי זירא ורבי שמואל בר רב יצחק היו יושבים במבואה שבפתח ביתו של רבי שמואל בר רב יצחק, והיו משוחחים בדברי תורה.

לשם מה מספרת לנו הגמרא היכן ישבו? וכי בכל אימרה של תנאים או אמוראים מפורט מהו המקום שבו היא נאמרה?

הגמרא מסבירה את אופי השיחה. לא היה זה לימוד על הסדר בבית המדרש, אלא שיחת רעים של תלמידי חכמים שצריכה תלמוד, גם בהשתעשעם יחד עסקו הם בתורה, ככתוב: (תהלים קיט, צב) לֹוּלִי תִזְכְּרֶנִּי שְׁעֵשְׂעֵי אֲזַ אֲבִדְתִּי בְּעֵנִי. עד עכשיו ביארה הגמרא את שיטות התנאים אימתי העוסק במצוה פטור מקרבן חטאת למרות ששגג. ואותם אמוראים סיפרו את חידושי רבותיהם בתרחישים נוספים של פטור מקרבן חטאת בזכות עיסוק בדבר מצוה.

ועוד, מציינת הגמרא, שלמרות שהיה זה בפתח הבית במקום סמוך לרשות הרבים, הם לא נמנעו מלשוחח גם בְּהִלְכוֹת עֵינִינִים שהצניעות יפה להם, כי תורה היא וללמוד הם צריכים.

רבי שמעון בן לקיש הציע תרחיש בו אדם עוסק בְּמִצְוֹת אכילת צלי הקרבן, ובטעות אכל מבשר שנותר לאחר זמנו. כי יש אכילה ויש אכילה. יש אכילת בשר תאוה של גנאי, ככתוב בפרשת בהעלותך (במדבר יא, ד) וְהָאֶסְפָּסֹף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאוּוּ תְאוּהוּ, (לג) הַבָּשָׂר עוֹדְנָה בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרֵם יִפְרֹת וְאָף ה' חָרָה בָּעָם. יש אכילת בשר של רשות, ככתוב בפרשת ראה (דברים יב, כ) כִּי תֵאָוֶה נַפְשְׁךָ לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּכָל אֹת נַפְשְׁךָ תֹאכַל בָּשָׂר. ויש אכילת בשר של מצוה, כדברי הגמרא (מסכת יבמות דף צ ע"א) "מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים".

ורבי יוחנן הציע תרחיש של מצוות יבום כאשר התברר לבסוף שעברו על איסור טומאת נידה. ומוסיף רבי יוחנן שהפטור מקרבן חטאת שקיים ביבמתו אינו קיים באשתו. על כך מקשה הגמרא – למה! הרי גם באשתו יש מצוות רבות. הולדת ילדים היא מצוה. מצוות עונה היא מצוה נוספת. וגם שלא בזמן העונה, לשמח את אשתו זו מצוה! עונה הגמרא, שכיון שהתברר לבסוף שהאשה והיבמה היו טמאות בטומאת נידה, נראה שמדובר קרוב לזמן שבו הן רגילות להטמא, וחובה אז להזהר. ויש הבדל גדול בין אשתו לבין יבמתו. את אשתו הוא מכיר, הוא יודע כיצד לשאול אותה ולברר מבלי להביך אותה. ואילו עם יבמתו לא היו לו קשרים קרובים למרות שהם עומדים בפני מצוה גדולה, וכאשר הוא נבוך והיא נבוכה, שגגה כזו אינה מחייבת קרבן חטאת.

נמצאנו למדים לקח חשוב, הגמרא לא מעלה בדעתה לטעון שהיות וקיים חשש לאיסור כרת, חובה להתגבר על הבושה הטבעית ולחקור במפגיע את היבמה למרות שהיא תעלב ותובך קשות. לגמרא ברור שהלבנת פנים חמורה מחשש כרת, ודרך ארץ קדמה לתורה.